

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

24 de Curionibus, rectoribus, parochis, plebanis, & vicariis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

firmiti vel ordinati, aequalē partē cum ceteris antiquis facere. Quod etiam scribit Felinus, in c. *7. Jacobus*, nu. 1. de *Simon*.

De Curionibus, Rectoribus, Parochis, Plebanis & Vicariis. Cap. 24.

- 1 Curiones & curati unde dicti: a cura & curia.
- 2 Curionum seu curatorum officium & munus.
- 3 Curionis qualitas & aia.
- 4 Ecclesia reparari a quo debeat. & num a curione.
- 5 Decimarum pars episcopo debita hodie quare remaneat apud curionem.
- 6 Parochi & parochiani qui, & quare ita dicti.
- 7 Parochia & parochi quid.
- 8 Parochia etiam diocesis, episcopalis dicitur.
- 9 Parochiani quare in parochia propria debent baptizari.
- 10 Rector ecclesie quis dicitur, & quare. & quid rectoria.
- 11 Rectoris nomen generale ad plura pertinet, & eius officium.
- 12 Plebanus quis, & quare dicitur.
- 13 Plebania aliquando maior rectoria.
- 14 Plebs in plebania & alibi quomodo intelligatur.
- 15 Vicarius perpetuus quis, & quare dicitur.
- 16 Vicaria perpetua beneficium & quale. eo. & 18.
- 17 Prior beneficiarius quis.
- 18 Vicarii perpetui, & temporalis differentia.
- 19 Rectori vel vicario perpetuo congrua debita portio beneficii, & peti potest.
- 20 Congrua portio vicarii perpetui quomodo constituenda, a quibus supplenda, formula petendi, coram quo iudice petatur, & quae quantitas congrua portio.
- 21 In congrua pensione vicarii perpetui quae sint consideranda.

A Beneficio, quod curam animarum habet, denotantur curati, melius curiones parochi, rectores, parochi, vicarii perpetui. Sacerdotia enim sunt, quibus inest cura animarum, aliam immunita ab illa sollicitudine, cum singula, de *praben. in Sexto. cap. de multa. eo. si. ap. Greg. vt in beneficiis paulo post, Deo fauente, laicus docebitur. Curiones recte dicti curii etiam, id est, a regionibus vrbis, quibus in factis praeposuntur, vt est apud Varronem, 4. de *ling. Lat. quemadmodum Romae quae per curias diuisa erat, tempore idololatriae ex singulis curiis praeficiebantur sacris & deligebantur ad sacerdotium, ex lege Romuli. Dionys. Halic. in 2. Et curie & curiones a curia regionum seu locorum & hominum eorum dicebantur. Proinde curiones in sibi concessis locis curam suscipiunt distribuendam sacramentorum personis sibi subditis, praedicandi verbum Dei, audiendi exomologeses, Clem. dudum. §. *verum. de sepult. c. 1. eo. tit. ap. Grego. diuinarum officiorum, c. 2. de parochi. absoluedi confessa delicta, ea omnis vtriusq. sexus, de penit. c. 1. & remis. can. placuit, de penit. dist. 6. Quo fit, exigia eo qui curionis munere fungi vult, & potiri beneficio, cui cura animarum adheret, probatos mores, aetatem 25. annorum, saltem vt legitimam, ordinem sacerdotale actum, vel vt cum consecratur intra proximum annum a die adeptae pacifice possessionis ecclesiae, c. licet, can. 14. c. *statutum*, 2. 2. & ca. *commissa, de elect. in Sexto, lib. 1. tit. 6. vt per se hanc furi penitentiarii, ligandi & absoluedi potestatem, & reliqua quae sui muneris sunt, & alia quae non possunt, nisi a sacerdotibus fieri, praestare possit. Ad fit eius curam quoque pertinet, ex rebus sacerdotii templum sanctum reatumque conferre. Cum enim antiquitus Curio partiret rebus beneficiarum cum episcopo, qui & fabricae curam subibat, & cum pauperibus, tertia vel quarta parte contentus, tunc immunitis quidem erat ab hoc onere, ca. *de rebus, & ca. quatuor, 1. 2. q. 2. ca. no. decernimus, 10. q. 1. Sed hodie episcopalis pars eius rei gratia, & pauperum quoque quae in pauperes distribuenda est, apud eum remanet, can. placuit, can. *priscis, can. vnio, 10. quast. 3. Vt non immerito quaedam glossa dicat, no teneri laicos ad contributionem fabricarum ecclesiasticarum coactos, gl. in d. canon. quatuor, 1. 2. q. 2. Multo minus debent conueniri, si pro pauperum alimentis de rebus conferre cogantur, qui sponte suam debitam opem illis non praesent. Dicitur fit & isti curiones parochi, vt proprio constat titulo, de *parochiis, & parochia. lib. 3. Decret. tit. 1. 2. 9. & 20. Graecis praebito est, & 20. qui magistratibus, d. c. licet canon, & c. *statutum, de elect. in Sexto. & legatis annonas salis & ligni praebat, vt ante meminimus in praebenda. Hinc Parochia, parochi, ecclesiae parochiales. Et curio, vt diximus, sacramenta & alia praebet********

subditis: illi contra curioni dant decimas, c. *quoniam a nobis, & 10. 10. tit. de decimis. & alia ad cultum diuinum necessaria in ecclesia qua exstruxerunt, ca. 1. de sepult. ca. nemo, de consecr. eccle. reuertuntur, & can. de cime, 10. q. 1. Malach 3. Et forsitan dici parochias ab agrotu assignatione, qui eas praestarent non erit alienum. Sic apud Pomponium Lærum, *comitibus*, inquit, & *discibus qui pro imperii augmento consenserant, dabantur agri, villeg, vt necessaria suppeterent, quo ad viueret, quos parochias vocabant. P. omp. Lat. in Constantino. Quamquam non me fugiat Budaeum, in Comen. lingua Graeca, parochias no parochias legendum esse annotare: quod *παροικια* sit vicinia & accolaru cōuentus, habitatio, curia, vt de curiones, *Sancti & παροικια*, ab eo, quod iuxta habitent. Vtramque namque lectionem probat, & ita conuenit arbitror, vt vna aliam non expungat, & hoc nomine antiquos Christianos vfos fuisse fidem facit D. Augustinus, lib. 14. de *ciuit. Dei. fuit, inquit, presbyter quidam nomine rectoris, in parochia Calamenfis ecclesiae, &c. Tunc enim distinet erant fines parochiarum, sicut & diximus tempore Dionysii summi pontificis per orbem iussu eius factum. Quare & parochia pro loco beneficii accipitur, ca. *quoniam a nobis, de decimis ap. Greg. cum similib. Et fit de episcopo agatur, pro diocesi quoque, can. bona rei, 12. q. 2. 8. ca. ad apostolica, ca. 20. de decimis, lib. 3. Decret. tit. 30. c. significauit, c. 6. de offi. ordinar. lib. 1. Decret. tit. 31. singulis enim episcopis & curionibus distributa fuerunt ecclesiae, & loci definiti, vt de his curam habeat & reddat rationem, c. ecclesius, 13. q. 1. Et definitionem limitum inter substantialia parochiae annumerat Ludouicus Romanus, *conf. 356. incip. circa primum, col. 1. Videbis autem in quibus consistant iura parochiarum apud Alexandrum, consil. 74. in 4. vol. incip. viso. Proinde vt cognoscant curiones, de quibus in eadem est eis cum Deo ratio, recte institutus est, vt nati in propria ecclesia suo pastore vel eius vicario baptizentur: & fontes baptismatis, seu baptismarium in ecclesia parochiali, non alibi fit, vbi natus & fidem, can. *plures baptismales, 16. q. 1. & nomen profiteatur. Quod admodum & fiebat aliquando, natorum professio nominis & gentis apud Romanos, Plut. in *Parallelis.*******

Rector fit appellatur & curio, sacerdos qui plebem & populum sibi commissum regit, c. 1. de *capel. mona. c. 3. de vit. & benef. cleric. c. si. 9. dist. Rector itaque ecclesiae dicitur, c. 3. de *cleri. agro. lib. 3. Decret. tit. 6. & beneficium rectoria, ca. si de preben. lib. 3. Decret. tit. 5. idem quod cura pastoris & primi, canon. sic rector, 43. dist. Sicque fit hic rector, alius est a rectore quolibet, qui & secularis esse potest, & ecclesiae, & alterius rei, & alterius, quam ecclesiasticae potestatis, vt in *cap. si. de iudic. lib. 2. Decret. tit. 1. c. aduersus de immunita. eccles. & tit. de offic. rectoris provinc. in P. Omnis enim qui imperat, moderatur, & regit, rector dici potest: vt rector provinciae, Academiae, ciuitatis, & sic de similibus. Quotum officium patet explicat Ecclesiasticus Rectorum, inquit, se posterunt, noli extolli, esto in illis quasi vnus ex ipsis, curam illorum habe, & sic considera: & omni cura tua explicata recumbes, vt lateri propter illos, & ornamentum gratiae accipias, & dignationem consequaris corrogationis, Ecclesiasticus, c. 32.***

Plebanus fit ipse idem curio ab Honorio 3. summ. pontif. dicitur, qui habet plebis curam, c. *in ne cleric. vel monach. secular. negot. se immisceant, lib. 3. Decret. tit. 50. c. 1. eo. tit. in Sex. & beneficium quoque plebania, d. *cap. ne cleri. vel monach. in Sexto. Itali populum, la pious, & plebeum, il piousano, nominant. Est fit tamen aliquando plebania aliud genus beneficii & maius, quam rectoria, habet sub se capellas, vt notant interpretes, qui & eam dignitatem esse putant, *Ioannes Andreas in additionibus glos. ad c. no. cleri. in Sexto. in verbo Capellas. Archidia. in c. plures, 16. q. 1. num. 2. Plebs fit hic pro omnis generis populo accipitur, non autem tantum pro fece populi, quae Graecis *ἄλλο* & *ἄλλο*, turba semotis patritiis, & senatoribus, vt distincta erat a Romano, *plebiscitis, de iure natura. Gelli. lib. 10. c. 20. Dionys. Halic. lib. 2. Quare subdit erunt parochi sacerdoti, non tantum viles & plebei, sed & nobiles, & senatores & principes parochiae. Ita plebem facere dicuntur in iure decem mancipia, aut decem homines, can. *vnico, 10. q. 3. glos. in c. 1. de elect. ap. Greg. plures quam decem aut quindecim, turbam, l. prator ait, l. 4. §. prator ait. vi bon. rapt. P.*****

Vicarius fit perpetuus, & curio quoque est: isque animarum curam habet. Manauit autē origo curae eius generis, a tempore quoque beneficium possidebat habens animarum curam, quod assiduitatem seu residentiam exigit, ceperunt excusari, ne assiduitatem in loco beneficii redderent, ob maiorem dignitatem aduenientem, vel quod fructus capitulo alicui vel collegio assignati fuerint, vel aliam

allam ob causam, & proinde constituitur vicarius, isq; perpetuus cum aliqua fructuum beneficii portione, qui regeret actu populum, in ecclesia prepositus ex constitutione eius, qui alios fructus perciperet, approbante & instituyente episcopo, *ca. fin. de offic. vicar. lib. 1. Decretal. tit. 28. c. ex stirpanda. §. qui vero, de preben. c. si vero, c. 6. eod. tit. in 6. ¶ Et sic vicaria perpetua, beneficium dicitur, c. 3. de offic. vicar. c. ad bac. eo. Clem. 1. eod. tit. apud Clem. 2. Michael. de filiis presbyr. lib. 1. Decret. tit. 17. atque eo modo ex vno beneficio duae factae appellationes: sed vnus prior rector, vnde prior absolute dicitur, alter vero ab eo prepositus, qui actu regit, vicarius est perpetuus cum institutione episcopi. ¶ In ista qua institutione differt a vicariis aliis temporaliibus curionu. Primum quia & hic rector est actu, vt prior est rector habitus, *Clem. 1. de off. vicar. 2.* quod morte etiam prioris non reuocatur eius potestas, *c. ad bac. de off. vicar.* Alii autem vicarij temporales, siue episcopo a curionibus praeficiuntur, instituuntur, & desistantur nutu eorum, reguntve illis praesentibus, vt coadiutores vices eorum exsequentes, ex comuni omnium qui vices aliorum gerunt natura, *can. 1. 94. distinct. 1. de off. vicar. lib. 1. C. iii. 38. c. penult. de off. vic. apud Greg. c. si eo. tit. in 6.* Nam quibus in rebus inter esse non possumus, in his operae nostrae vicaria fides amicorum supponitur, *Cicero pro Roscio Amer.* Quod si absens curio sit, vicarius temporalis eius nomine non potest regere, nisi accipiat & impetret literas, vt dicitur, de regendo, ab episcopo: quod in vicario perpetuo diuersum est: Quia ab episcopo semel auctoritatem quandiu vixerit acciperet, praesentem priore, & ita consentiente. ¶ Quocirca ¶ annotandum est, vicariam perpetuam vnum esse videri beneficium cum prioratu, cui annectitur, *c. si pro eo, de preben. in 6. siue sit prioratus regularis, siue secularis: totidem enim eius species esse possunt.* ¶ Proinde ¶ ex eo beneficium aequum est, vicariam perpetuam idoneam & sufficientem congruamve portionem capere, *c. ex stirpanda, §. quia vero, de preben. si quidem episcopus non debet consentire vnioni ecclesiarum, priusquam congruens portio earum presbyteris referatur, c. expositis, §. si de preben. nec praesentatum a prioribus, nisi si habeat, vnde commode viuere possit, c. 1. de preben. in 6. c. de monachis, eod. tit. apud Greg. Clem. 1. de iur. patron. & iura episcopalia soluere, d. e. de monachis, iura ponuntur episcopalia in c. conquerente, de off. ordin. Potest tamen & episcopus praesentatum admittere primo si velit, & postea praesentantem cogere idoneam & sufficientem & congruam ex fructibus beneficii pensionem illi praestare, iuxta ordinem literarum *Clem. prima, de iur. patro.* Id ipsum sequendum, quando beneficia mensae capituli episcopi, abbatis vel monasterij fuerint vnita, vel si dantur temporalia beneficia religiosis: tunc namq; & referuanda congrua portio vicariis perpetuis ecclesiarum, *c. in Lateranensi, §. c. de monachis, de preb. Clem. vni. de off. vicar.* ¶ Congrua portio ¶ seu pensio vicarij consideratur aliquando, habita ratione oneris impositi eidem vicario, interdum ex constitutione moderatae pensionis, interdum ex portione: quando priores, vel qui praesentant vicarios, cum illis pacifcentur, vt illi pensionem prioribus soluant, & reliquos fructus suos faciant. Contingit autem vt id, quod relinquuntur deducta pensione soluenda, vltim non sufficiat: quo casu agitur per vicarium ita pressum, ad leuandum onus pensionis, *ca. 2. de supplen. neglig. prelat. vide Rebuff. in tractat. congrua pensio. nu. 38. & 39.* Quandoq; etiam vicarius partem aliquam fructuum accipit, sed non sufficientem, & tunc eam augeti postulat ab iis, qui fructus percipiunt, siue sit episcopus, siue monasterium, vel alius prior, vel patronus laicus, aut ecclesiasticus qui praesentauerit, *cap. sicut, de supplen. neglig. prelat. ca. auaritie, cap. de monachis, c. in Lateranensi, de preben. apud Greg. c. 1. eod. tit. in Sext. Clem. 1. de iur. patro.* Et si plures sint, qui possideant decimas vel fructus beneficii, a singulis pro modo possessionis petet, *argum. l. 3. §. si de alimen. & ciba. legat. P. l. si libertus, in 1. §. libertus, de bon. liberti. P. secundum formulam, quae in curijs frequens est.* Nempe absolute propofita petitione decimarum antiquarum, & noualium: & vt interim possit sacramenta parochianis ministrare, per modum prouisionis, adiudicari congruam portionem, quando prior vel patronus suae possessionis & sui iuris ostendit titulum, *Rebuffus, in 6. quest. congrua pensio.* atque reformari pensionem vsq; ad quartam partem fructuum, *Rebuff. in tractat. de pacif. possessor. amp. iur. 18.* quae clericis curionibus debetur, *can. de redib. cur. can. quatuor, 12. q. 2.* Agitur autem pro congrua hac pensione coram ordinario loci episcopo, vel archiepiscopo & sede vacante coram capitulo, nempe quod & hoc sit iurisdictionis episcopalis, quae transit in capitulum sede vacante, *ca. 1. ne sede vac. vel coram conferuatori-***

bus Academiaram, *Rebuff. de congrua pensio. num. 58.* Agitur & interdum coram iudice seculari, si de possessione decimarum antiquarum & noualium, coram eo pendeat questio, veluti de incidente controuersia, quae ad iudicem potioris causae, ne diuidatur eius notio, pertinet, *eo. Rebuff. num. 59. argum. l. quoties, de iudic. C. & ca. tuam, de ordine cognitio.* idque per modum prouisionis, vt pendente lite interim alatur sacerdos, qui actu cure infidet. ¶ Ceterum ¶ in constituenda portione congrua vicarij, iudex habebit rationem victus vicarij & alimentorum sufficientium, *cap. pen. 12. q. 1. c. de his, de eccles. adific. secundum qualitatem personae & quantitatem prouentuum beneficii, l. cum vnus, §. si de alimen. legat. P. l. sed est, §. 1. de usufr. in P. l. cum post. §. gener. & l. quare, de iur. doti. P.* nam qui in dignitate est, maiora percipere debet, & meretur, *c. de multa, de preben. Item, vt diximus, habebitur ratio onerum subeundorum ecclesiae & episcopatum, aliorumq; clericorum, quos secum habere debet, c. vt quisque, de vita & honesta. cleric. c. propofuit, de filiis presbyterior. & de reparatione ecclesiae, c. passio- ralis, de his quae sunt a praet. sine consen. cap.*

De Coadiutoribus. Cap. 25.

- 1 Coadiutor quis.
- 2 Coadiutor viuens datur praesuli, non autem in praesulis locum alius subrogatur.
- 3 Coadiutores Mosi, & alij dati.

NON ¶ solum vicarij temporales, de quibus proximo capite superius dictum est, coadiutores dicuntur, sed & alij, qui munus praesulis cuiusq; in ecclesia suppleunt: qui tamen titularij non sunt, sed coniunguntur titularijs si ipsi aegritudine perpetua laboris corporis, vel nimia senectute premanant, vel alia rationabili causa, sine crimine tamen, non possunt munus suum exequi. ¶ Quamdiu ¶ enim viuunt veri titularij, nunquam alius in eorum ecclesijs subrogatur, *cap. 1. de concess. preben. & proinde coadiutorem dari receptum est, tota 7. quest. 1. & can. 1. 2. 3. 4. de cleri. agror. lib. 3. Decretal. tit. 6.* Sicut & religiose fuit apud ethnicos obseruatum, vt nec viuens, quantumuis criminum rei, summum pontificatum alteri concederent. Qua ratione Octauus Augustus, recusauit summum pontificatum a populo sibi oblatum, viuente Lepido pontifice, *Dion Cass. lib. 49. hist.* Sicut enim inter prelatum & suam ecclesiam dicitur coniugium, sic nec illud dissolui, vel ecclesia alteri viuente pastore, etiam desstituto viribus, dare sine adulterij crimine potest, *cap. sicut vir. 7. quest. 1. c. quanto, de translac. episc.* Non secus, quam legitimum matrimonium inter coniuges, extra mortis causam iure communi indissolubile est, *c. fin. de condit. ap. stol. D. Marthae cap. 19. ca. quos Deus, 33. q. 1. ca. quicunq; & c. quanto, de diuor. cap. fin. de adul. ¶ Accepit Moyses in adiutorem legationis impositae Aaronem fratrem, Genes. cap. 4. & 7. & in munere iudicandi, ex consilio Ietro adiunxit sibi tribunos & centuriones, Exod. cap. 18. & Numerorum cap. 11.* Habuerunt apostoli coadiutores, vt D. Petrus Linum, & Clotum, *cano. si Petrus, 8. q. 1. Prisca, & Aquila, & Timotheus adiutores D. Pauli, ad Rom. cap. 16. D. Augustinus a Valerio notae sanctitatis episcopo Hipponensi, episcopalis officij adiunctus adiutor.* Et Valerius Caesariangustanus episcopus D. Vincetium coadiutorem in enuntiando Dei verbo habuit, propter linguae impedimentum, quo Valerius officio eo fungi non poterat.

De Intitulatis. Cap. 26.

- 1 Intitulatus vnde dicitur, & quid titulus ordinati.
- 2 Titulus a quibus constituitur, & 9.
- 3 Sine titulo nemo ordinandus.
- 4 Clerici qui dicantur vere.
- 5 Clerici seminarium maiorum ordinum, & sacerdotes ex approbatis.
- 6 Mendicant in clero turpis vsa, non pauperes voluntaria.
- 7 Sacerdotes Romanorum censum sufficientem habebant, antequam legerentur.
- 8 Clerici non possunt fieri alij oberati.
- 9 Titulus non potest capi a credituribus intitulati.

INTITULATI ¶ inter personas ecclesiasticas annumerantur, a titulo dictus. Titulus porro dicitur tuendo, quod factum sui auctoris tueatur. Factum autem, quod hic tuendum & defendendum, est ordinatio clericorum in gradus maiores, quae concilio Lateranensi non permittitur, nisi de eo qui habet

